

І С Т И Н И

АРТУР КОНАН ДОЙЛ

ЗНИКЛИЙ ПІВЗАХИСНИК

Харків
«ФОЛІО»
2019

ЗНИКЛИЙ ПІВЗАХИСНИК

З безлічі загадкових телеграм, які приходили на Бейкер-стрит, я добре запам'ятав одну, яку принесли похмурого лютого ранку десь сім чи вісім років тому. Телеграма була адресована Шерлоку Голмсу, і в ній йшлося: «Дочекайтеся мене. Жахливе нещастя. Зник правий півзахисник. Украй потрібен завтра. Овертон». Голмс просидів цілу годину, напружено міркуючи над нею.

— Поштовий штемпель Стренду, відправлена о десятиї тридцять шість, — повідомив Голмс, знову й знову перечитуючи телеграму. — Отже, містер Овертон дуже хвилювався, і телеграма вийшла не зовсім вдалою. Ну, що ж, зачекаємо на нього, тоді усе й дізнаємося. А наразі я почитаю сьогоднішній «Таймс». Від нудьги готовий взятися навіть за дріб'язкову справу.

Ми справді переживали один із періодів бездіяльності. Це завжди додавало мені неспокою, бо з досвіду я знав, як страшно залишати без роботи його надзвичайно активний мозок. Багато років я боровся з пристрастю детектива до наркотиків, яка свого часу мало не згубила його видатний талант. Зате тепер, навіть у стані неробства, мій товариш не відчував потягу до цього штучного збудника. Але я розумів, що небезпечна

звичка не знищена повністю, вона лише дримає. І щоразу, коли я зауважував його змарніле аскетичне обличчя та неспокійний блиск у глибоко посаджених очах, то відчував, що сон цей неглибокий і пробудження близько. Тому я подумки благословляв цього містера Овертона, ким би він не був, котрий порушив своєю загадковою телеграмою спокій мого приятеля, що загрожував йому більшим лихом, ніж усі небезпеки його неспокійного життя.

Як ми й передбачали, незабаром за телеграмою з'явився і її адресант. Про його прибуття сповістила візитівка, на якій було написано: «Містер Сиріл Овертон, Трініті-коледж (Кембридж)». Зачіпаючи плечима раму дверей, до кімнати зайшов чоловік багаторської статури — не менше двохсот фунтів міцних м'язів і кісток. Він зупинився, переводячи погляд із мене на Голмса. Гарне обличчя нашого гостя виказувало неймовірну заклопотаність.

— Містер Шерлок Голмс?

Мій приятель уклонився.

— Я до вас прямо зі Скотленд-Ярду, містере Голмс. Бачився там із інспектором Стенлі Гопкінсом. Він порадив звернутися до вас, зауваживши, що це швидше ваша спеціалізація.

— Прошу, сідайте й розкажіть, що сталося.

— Це жахлива історія, містере Голмс. Дивуюся, як я ще не посивів. Ви, звісно, чули про Годфрі Стонтонна. На ньому тримається вся команда. Я готовий віддати за нього двох найкращих гравців. Як він веде м'яч, пасує, як захоплює! Крім цього, у нього світла голова: його слово для хлопців — закон! Без нього нам ніяк не можна, містере Голмс. У нас, правда, є Мургаус, перший запасний. Але він завжди пхається в гущу, а не стоїть, де йому належить, на бічній лінії. Він чудово б'є по

воротах, нічого не скажеш. Але поля не бачить. І бігає мляво. Оксфордських нападників Мортон чи Джонсона йому не наздогнати! У Стівенсона швидкі ноги, але він не може бити з двадцяти п'яти ярдів, а кому потрібен такий нападник, навіть якщо він добре бігає? Коротше кажучи, містере Голмс, якщо не допоможете мені знайти Годфрі Стонтон, ми пропали.

Мій приятель зі жвавим зацікавленням вислухав цю довгу гарячу тираду, кожен постулат якої підкріплювався енергійним гупанням мускулястої руки по коліну. Коли відвідувач замовк, Голмс дотягнувся рукою до картотеки та поклав на коліна скриньку на літеру S. Але цього разу його вмістилище найрізноманітнішої інформації не виправдало сподівань.

— Тут є Артур Г. Стонтон, відомий шахрай, — сказав Голмс. — Є й Генрі Стонтон, котрого повісили на шибениці не без моєї допомоги. Але ім'я Годфрі Стонтон чую вперше.

Тепер настала черга дивуватися гостеві.

— Як? Ви, всезнаючий Шерлок Голмс, не знаєте це ім'я?! — вигукнув він вражено. — У такому разі, мабуть, ім'я Сирила Овертона вам також ні про що не каже?

Голмс із приязною посмішкою похитав головою.

— О Боже! — вигукнув спортсмен. — Але ж я був першим запасним у матчі Англія–Вельс, а з цього року — капітан університетської команди. Але це неважливо. Не думав я, що в Англії знайдеться хоча б хтось, хто не чув про Годфрі Стонтон. Адже він знаменитий півзахисник — гордість Кембриджа та Блекгіта, учасник п'яти міжнародних матчів! Боже милий! Містере Голмс, де ви були весь цей час?

Голмс розсміявся від наївності молодого здоров'я.

— Містере Овертон, ви живете у своєму світі, чистому та здоровому, а я — у своєму. Мій фах зіштовхував мене з людь-

ми з різних верств суспільства, але, на жаль, жодного разу зі спортсменами-аматорами, цією найкращою та найздоровішою частиною жителів Англії. Однак ваш несподіваний прихід свідчить про те, що в цьому світі свіжого повітря та чесної гри знайдеться робота й для мене. Отже, любий сер, прошу сідати й неквапливо, докладно викласти, що сталося й чим я можу вам допомогти.

Молоде обличчя Овертона набуло напруженого вигляду, який буває в людей, котрі звикли діяти силою, а не розумом. Але, врешті-решт, із численними повторами та незрозумілими місцями, які я опущу, він повідав нам свою дивну історію.

— Як я вже казав, — почав розповідь Овертон, — я капітан команди Кембриджського університету, а Годфрі Стонтон — мій найкращий гравець. Завтра в нас матч із Оксфордським університетом. Учора ми приїхали до Лондона та зупинилися в готелі «Бентлі». О десятій годині вечора я обійшов усі кімнати й особисто переконався, що всі хлопці на місці. Упевнений: успіх команди залежить не лише від посилених тренувань, а й від міцного багатогодинного сну. Я поговорив із Годфрі, і мені здалося, що він блідий і неначе чимось стурбований. Я спитав, що з ним не так, але він відповів, що все гаразд, просто трохи болить голова. Тоді я побажав йому на добраніч. А за півгодини до мене в номер зайшов портьє та поінформував, що в готель тільки-но приходив якийсь бородань, на вигляд — із неможливих, і попросив передати Годфрі записку. Годфрі ще не спав. Прочитавши записку, він, неначе вражений громом, відкинувся на спинку крісла. Переляканий портьє хотів покликати мене, але Годфрі зупинив його, потім випив склянку води й трохи отямився. Згодом спустився вниз, кинув кілька слів чолов'язі, котрий чекав на відповідь, і вони обоє покинули

готель. Портъє бачив, як вони ледь не бігли до Стренду. Вранці я зайшов до кімнати Годфрі: його там не було, і, судячи з неторканого ліжка, не було всю ніч. Усі речі залишалися на тих самих місцях, де я їх бачив напередодні. Годфрі зник невідомо куди й із ким, і мені чомусь здається, що він більше ніколи не повернеться... Годфрі — спортсмен від Бога, він не міг би покинути тренування через дрібниці. І не має звички підводити команду та капітана. Боюсь — я маю таке передчуття, — що він зник назавжди, і ми більше ніколи його не побачимо.

Шерлок Голмс дуже уважно вислухав цю розповідь.

— Ви щось зробили? — спитав він.

— Відправив телеграму до Кембриджа, щоб дізнатися, чи не з'являвся він там. Мені відповіли, що в Кембриджі його немає.

— Чи міг він учора потрапити до Кембриджа?

— Атож, нічним потягом об одинадцятій п'ятнадцять.

— Але, наскільки ви могли збагнути, він цим потягом не скористався?

— На вокзалі його не бачили.

— Що ви робили далі?

— Послав телеграму лорду Маунт-Джеймсу.

— Чому саме йому?

— Годфрі — сирота. Лорд Маунт-Джеймс — його близький родич, здається, дядько.

— Он як? Це надає справі нових відтінків. Адже лорд Маунт-Джеймс — один із найбагатших в Англії.

— Авжеж, Годфрі якось мимохідь згадував про це.

— У лорда є інші родичі?

— Ні, Годфрі — його єдиний спадкоємець. Старому вже близько вісімдесяти, він страждає від подагри. Подейкують,

ЗМІСТ

Зниклий півзахисник	3
Його прощальний уклін	29
Будівничий із Норвуда	51
Пригода з Чарльзом Огастесом Мілвертоном	80
Остаточне вирішення проблеми	101
Пригода в порожньому будинку	125